

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวโป่งชุมชนบ้านดัลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

อ.ดร.สจีวรรณ ปราชญ์ศรี (หัวหน้าโครงการ)

สาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัล คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ

อ.ดร.ดวงพร ไม้ประเสริฐ

สาขาวิชาเทคโนโลยีมีัลติมีเดีย คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ

ความเป็นมา

ชุมชนบ้านดิลิ่ง เป็นกลุ่มที่เริ่มจากการทอผ้า และเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจักสาน โดยได้งบประมาณจาก ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบ้านดิลิ่ง ในการทำตะกร้าสาน เริ่มแรกจากตะกร้าปอปาน และในพื้นที่ตำบลดิลิ่ง มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ประชากรประมาณร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชสำคัญที่ปลูก ได้แก่ นาข้าว ไร้งา ข้าวโพด กระจับปทุม ทานตะวัน อ้อย มันสำปะหลัง อาชีพที่ทำรายได้รองลงมา ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงโคนม โคเนื้อ สุกร และไก่ จึงมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการจัดเวทีชุมชน เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของประชาชน ในด้านการเกษตร และเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากการเกษตรและยามว่างจากการทำเกษตรกรรมและการเลี้ยงสัตว์ กลุ่มผู้สูงอายุในหมู่บ้านจะมีการรวมตัวกันและหากิจกรรมทำกันในกลุ่ม เช่น การทำตะกร้าสานจากเชือกปอปาน

บ้านดิลิ่ง หมู่ 3 ตำบลดิลิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่นิยมทอผ้าขาวม้าสีแจ่ม เป็นเอกลักษณ์ ใครเห็นต่างอยากได้เป็นของฝาก ผ้าขาวม้าที่นี่จะสีสันสดใส เนื้อผ้าแน่น มักทอเป็นตารางตรงช่วงกลาง และทิ้งลายริ้วตรงหัวท้ายยาวมาก สำเนียงการพูดมีเอกลักษณ์ คือใช้ภาษาไทยภาคกลาง แต่เหนือแบบโคราช และมักลงท้ายคำพูดว่า เบ็ง เหว่ย ต็อก หรือ เต้อ ซึ่งบ้านดิลิ่งเป็นชุมชนไทยเบ็งที่เก่าแก่ที่สุดในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ส่วนใหญ่ใช้นามสกุลที่ลงด้วย ดิลิ่ง ด้านวิถีชุมชน ชาวบ้านดิลิ่ง ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เฒ่านิยมแต่งกายชุดท้องถิ่น และทำขนมโบราณสามอย่างไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งขนมมงคลโบราณนี้มีจุดเริ่มต้นมาจากการทำเลี้ยงในวันทำขวัญข้าว หรือวันที่เชิญเจ้าแม่โพสพเรียกเข้ายังข้าว ได้แก่ ข้าวโปง ขนมโบราณที่ใช้ข้าวเหนียวแช่น้ำแล้วเอาไปนึ่งให้สุก จากนั้นร่อนพักให้เย็นก็เอาไปตากกับครกไม้ขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นครกตำข้าวสมัยก่อน มีสากไม้ตำยาว เป็นการร่วมมือร่วมใจของชาวบ้าน เมื่อแป้งถูกตีถูกตำจนกวาดจนเป็นเนื้อเดียวกัน ก็จะนำมาปั้นและใส่ไส้ที่ทำจากถั่วลิสงคั่ว บดละเอียดผสมกับงาดำคั่ว น้ำตาลปีบ ขนมะปิ้ง หรือขนมตาลกระทะ ซึ่งเป็นขนมทานเล่นที่ถูกคิดค้นมาจากอดีต เพื่อให้ลูกๆเอาไว้กิน

ดังนั้น ทางทีมงานได้เล็งเห็นที่จะส่งเสริม และพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวโปงที่คงอยู่คู่บ้านดิลิ่งให้ก้าวสู่ตลาดออนไลน์ และเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมชุมชนของบ้านดิลิ่งเพื่อพัฒนาข้าวโปงให้เป็นผลิตภัณฑ์สินค้าเพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน และเพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้สูงอายุในชุมชนซึ่งทางชุมชนมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ข้าวโปงเพื่อสามารถสร้างตลาดสินค้า และส่งสินค้าออนไลน์ได้เพื่อเสริมรายได้ให้กับคนในชุมชน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวโปงชุมชนบ้านดิลิ่ง
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ข้าวโปง
3. เพื่อพัฒนาทักษะในการสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและการขายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ให้แก่ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ข้าวโปง ชุมชนบ้านดิลิ่ง

กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินโครงการ

ประชาชนในชุมชนบ้านดึ่ง จำนวน 30 คน โดยใช้ชุมชนบ้านดึ่ง หมู่ที่ 3 อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นสถานที่ในการดำเนินโครงการ

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ธันวาคม 2566 - กรกฎาคม 2567

วิธีดำเนินโครงการ

1. สำรวจความต้องการของชุมชนบ้านดึ่ง
2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวโป่ง
3. การอบรมเชิงปฏิบัติการในการสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและการขายออนไลน์
4. การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ข้าวโป่ง
5. ออนไลน์ให้แก่ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ข้าวโป่ง ชุมชนบ้านดึ่ง
6. ร่วมออกบูทนิทรรศการการทำข้าวโป่ง และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ข้าวโป่งในงานสถาปนามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

การบูรณาการกับการเรียนการสอน

มีการบูรณาการกับรายวิชา การจัดการธุรกิจดิจิทัล การผลิตดิจิทัลคอนเทนต์ โดยมีนักศึกษามีส่วนร่วมดำเนินโครงการจำนวน 5 คน ได้แก่ นางสาวสุธิษา เรือนจาบ นางสาวภาวดี คชศิลา นางสาวสินาลักษณ์ เสาระโส นางสาวกนกวรรณ เมืองศรี และนางสาวจากรุวรรณ ไผ่พรหม ปฏิบัติหน้าที่จัดเตรียมวัสดุสำหรับดำเนินโครงการ ช่วยเตรียมอุปกรณ์และส่วนผสมการทำข้าวโป่ง และการบรรจุลงบรรจุภัณฑ์ และช่วยเป็นคนดูแลชาวบ้านในการอบรมการขายบนแพลตฟอร์มออนไลน์

ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

ผลผลิต (Output)

1. ผู้สูงอายุและคนในชุมชนที่มีทักษะการผลิตผลิตภัณฑ์ข้าวโป่ง และทักษะการขายบนแพลตฟอร์มออนไลน์ จำนวน 30 คน และสามารถนำผลิตภัณฑ์ข้าวโป่งไปขายได้
2. ได้ผลิตภัณฑ์ข้าวโป่ง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ จำนวน 1 ผลิตภัณฑ์

ผลลัพธ์ (Outcome)

1. คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น การนำความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ข้าวโป่ง
2. ความร่วมมือร่วมใจในชุมชนในการผลิตตัวผลิตภัณฑ์ข้าวโป่งและสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนและได้รับองค์ความรู้ในการขายออนไลน์ได้รับความร่วมมือจากชุมชนได้เป็นอย่างดี และสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่บ้านชุมชนดึ่งและเทศบาลตำบลดึ่ง

3. ได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านดิลัง สารคดีที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านดิลัง ตำนานของข้าวโป่ง

ผลกระทบจากโครงการ (Impact)

1. ผลผลิตข้าวโป่งทำให้ชุมชนมีรายได้และพัฒนาชุมชนให้มีทักษะการทำผลิตภัณฑ์
2. คนในชุมชนบ้านดิลังเกิดทักษะการทำข้าวโป่ง และการขายออนไลน์

การนำไปใช้ประโยชน์และสร้างรายได้

1. ชุมชนบ้านดิลัง นำทักษะไปพัฒนาข้าวโป่งเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และอาชีพเสริม โดยมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายข้าวโป่ง ร้อยละ 10
2. ชมรมผู้สูงอายุ สามารถรวมกลุ่มในการทำกิจกรรมการทำข้าวโป่ง และเพิ่มรายได้ให้ผู้สูงอายุ
3. เทศบาลตำบลดิลัง สามารถร่วมพัฒนาคนในชุมชนบ้านดิลังให้มีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น

